

תפקידי, מה עלי לעשות וכיצד, אבל כבר הספקתי לשמוע סיפורי-מלחמה רבים מפי הלוחמים הותיקים ונדמה היה לי, כי האויב ממתין לי מאחורי כל שיח ועץ. יתכן שמחשבה זו — יותר מכל דבר אחר — היא שסייעה לי להישאר בחיים בתחילה, וגם לאחר מכן, במשך כל תקופת שירותי שם.

כשיצאנו לדרך, העברתי את הרובה שלי למצב של ירי אוטו-מטי-מלא ועד מהרה נוכחתי איוה מעשה טפשי עשיתי. הטעם הראשון שטעמנו אותו יום מאש האויב היה ממטח ארטילרי. כשחלפו הפגזים מעל לראשי, צנחתי ארצה. מחשבתי הראשונה היתה כי זהו ירי של תותחנינו-אנו, ורק כאשר שמעתי את האנשים האחרים צועקים „נכנס!“ הבנתי מה קורה. נתקפתי אימת-מוות. הייתי מבוהל כהוגן, אבל מפקד הכיתה אמר „וזה קדימה“, ואני זוהי — הישר אל מול קני-הרובים של מארב אויב. למשמע היריה הראשונה מרוביהם, צנחתי על ברכי, כיוונתי את רובי בכיוון המארב (או בכיוון שהיה נדמה לי כנכון), סחטתי את ההדק וכיסיתי באש את השטח שלפני. עם כל הרעש שעשיתי, הייתי משוכנע כי השמדתי את המארב לחלוטין. לאחר שבריר השניה שנדרש ממני, כדי להוציא את כל התחמושת שבכלי שלי — ולאחר שאזוני חדלו מלצלצל — הצלחתי להבחין בנפץ היריות של האויב.

עתה היה קצב האש שלהם גדול הרבה יותר, ולי נצטיירה תמונה מדויקת יותר באשר למיקום עמדותיהם ומיקום הצלפים שלהם. אלא שבשבילי היתה זו אבחנה מאוחרת מדי. היה עלי להתחיל מחסניות כשאני רבוץ על בטני. מרבית המחסניות הרורביות שלי היו תלויות על פני חלק גופי הקדמי. היה עלי להתהפך על גבי, למצוא מחסנית מלאה ולשלוח את הריקה. אין ספק, כי עד להשלמתו של תהליך זה, יכולתי להיהרג מספר פעמים. הדבר שהציל את חיי היה המחסה הזעיר שמצאתי בתוך שקע-קרקע רדוד. מפקד הכיתה, שנשאר כל זמן המסע סמוך מאוד אלי, התקדם בלווית כמה חיילים נוספים וכולם השיבו אש אל עמדות האויב. אחר-כך נסוגנו כולנו ולבסוף אף שטפנו את עמדות האויב.

ירי מן הכתף

הלקח האמיתי שהפקתי מהתקרית היה אותו ערב, לאחר שהרוחות נרגעו במקצת ויכולתי לשחזר בשקט את אירועי היום. רק אז הבנתי עד כמה „בסיסי“ היה „האימון הבסיסי“ שקיבלתי. הבנתי שחיי ניצלו רק הודות לצירוף-מקרים מוצלח שזימן לי האל הרחום והחנון. נשבעתי כי לקחי אותו יום לא יישכחו ולא יבוזבוזו. למדתי את פרקי בדרך הקשה ולא חדלתי מלימודי עד יום עזבי את ויאט-נאם.

ככל שחלפו החודשים, נעשיתי מתורגל יותר וערמומי יותר במלאכתי. כאשר הייתי נתקל, פתאומית, באויב, היתה היריה הראשונה שלי באה „מן המותן“, משום שאת הכלי שלי הייתי מחזיק נמוך, כשאני מהלך רכון במשעול הפטרולים. היריות שלי היו, בדרך-כלל, מדויקות ומכוונות היטב — בהתחשב במחסה המזדמן שמאחוריו הייתי תופס עמדת-ירי טובה. שם הייתי מרים את הכלי לכתף ומכוון כל יריה למטרה מוגדרת — בדיוק כפי שלימודני בבסיס-הטירונים — והתוצאה היתה שאש האויב היתה תמיד יותר מפורזת ופחות קטלנית. קליע אחד, מדי פעם, הפגע בעמדת האויב, גורם שם למחומה

רב-טוראי ג'רלד ר. אלם

במשך שלוש שנות שרותי הצבאי לא פגשתי בחייל שנצטווה לשמש כמוביל,* מבלי שיעביר מיידית את נשקו ל„אש אוטומטית“. בשל סיבה אינסטינקטיבית כלשהי, כאשר מטילים על חייל בשדה להוביל, הוא מעביר את נשקו מיד לתנוחה זו, מבלי שאיש הדריכו לעשות זאת. נראה שהעברת הנשק למצב של „אש אוטומטית“, מקנה למוביל תחושת ביטחון.

הפעלה נכונה של הנשק בירי אוטומטי מלא, יכולה להיות קטלנית ביותר, אך לגבי המוביל, המצב שונה במקצת: אמנם נכון, כי עליונות כמותית בעוצמת האש יכולה להיות תכליתית מאוד עבור יחידה המסתערת על עמדה מבוצרת, אך חייל בודד, כאשר הוא מופתע או מצוי בהלם, נוטה לבזבז את תחמושתו במהירות רבה מדי, מבלי לשקול מה הוא משיג בכך. אסור לשכוח, כי נקודת-החוד היא נקודה שבה צפוי תמיד, ובכל רגע, מגע עם האויב. מעטים מאוד האנשים שעצביהם חזקים דיים, רמתם המקצועית גבוהה דיים, ואימוניהם טובים דיים — כדי להקנות להם שליטה מלאה על כל חושיהם, כאשר הם מופתעים, או כאשר הם נקלעים למצב של „חיים או מות“.

מסקנה: הלוחם הבודד שבחוד, אחר שיתגבר על ההפתעה הראשונית ועל ההלם הראשון, יצליח לתזק לאויב יותר ולהעסיקו זמן רב יותר, אם ישגר אליו מספר כדורים מכוונים היטב, ולא יבזבז את כל תחמושתו בפרץ-אש פראי אחד.

★

כשהגעתי לויאט-נאם, הייתי מבולבל ואובד-עשתונות. לא היה לי מושג מה מתרחש. הוצבתי לגדוד ה-2 של רגימנט הנחתים ה-4, ומנמל דאנאנג נשלחתי, בשיירת רכב, למקום בשם „קאמפ אוואנס“, כאן גדלו בלבולי וחוסר-התמצאותי עוד יותר. הוצבתי למחלקת-רובאים והוצגתי בפני מפקד הכיתה החדש שלי. תוך פחות משבוע מיום בואי, יצאתי למשימת-הקרב הראשונה שלי.

טבילת-אש

בצאתנו מתחומי המחנה, הורה לי המפקד להתקדם אל ראש הטור ולתפוס את עמדת-החוד. כלל לא היה ברור לי מהו

* בויאט-נאם נהגו האמריקאים למנות אחד החיילים כמוביל, או איש חוד (Point man). חייל זה נע בראש הטור וניווט את הכוח. — המ ע ר.

רבה יותר, מאשר עשרים קליעים החורשים את צמרות-העצים או את תבלת-השמים אשר מעל לראשו.

הרצועה

רצועת-הרובה מחוברת לכלי כדי להקל את נשיאתו. נוכחתי כי בקרב היא מיותרת לחלוטין. אין זה אלא אבזר-מותרות של ימי-שלום. בקרב, לעולם אין לשאת את הנשק תלוי על הכתף, או בכל צורה אחרת שאינה מאפשרת ירי מידי. הרצועה מפריעה לתנועה, מקימה רעש, נתפסת בצמחיה, ובדרך-כלל מפריעה לפעילות נכונה.

מעולם לא נופקה לי רצועה יחד עם הרובה שלי, אולם נחתים רבים שהכרתי, נהגו להשתמש באלתור שכונה בפיו: „רצועת ג'ונגל". היתה זו פיסת חבל, או רצועת בד ארוכה, שנכרכה סביב הקת ונקשרה מתחת ללוע. בצורה כזו אפשר היה לשאת את הנשק תלוי לפני החייל, כשהרצועה מקיפה את הראש ונסמכת על השכם הנגדית. שימוש כזה ב„רצועת ג'ונגל" איפשר לשאת את הכלי בנוחיות, מבלי לאבד את הכוונות לפתיחה מיידית באש. מנהג נפוץ זה היה, לכאורה, הפיתרון המושלם עבור פטרולים ארוכים או פעולות ממושכות, בהן נשיאת הכלי ביד עלולה להיות מייגעת מאוד. אלא שצורת נשיאה כזו מעודדת ירי שוטף „מן המוות", שהוא בזבזני ובלתי מדויק ביותר. ידוע לי שצורת ירי כזו מנוגדת לכל המסורת, האימונים והעקרונות של „חיל הנחתים". גאוות-היחידה של הנחתים היתה תמיד בכושר הקליעה המעולה של הנחת.

בהיותי בפטרול, בספטמבר 1967, הבחנתי בחייל-אויב. הש-תוחחתי לאט לאט, מאחורי המחסה שסיפקה לי סוללת-העפר של שדה-אורן, וניסיתי לכוון אליו את רובי תוך שליכה על הבטן. נסיוני הראשון נכשל, כי כאשר השתרעתי על בטני ופשטתי את זרעי קדימה — נתהדקה „רצועת הג'ונגל" סביב צוארי ולא הצלחתי להרחיק את הכלי במידה מספקת כדי לתמוך אותו בכתף לצורך כיוון ויריה. התפתלתי כדי להעביר את „רצועת הג'ונגל" מעבר לראשי. תוך כדי כך היא הסתבכה בקסדת-הפלדה שלי וסחבה אותה אחריה. חייל-האויב לא הבחין בי ולמרות מצב הביש בו נמצאתי, היתה לי שהות מספקת כדי להסתדר, לכוון ולירות בו. אבל אילו היה אותו חייל-אויב עירני קצת יותר, היתה „רצועת הג'ונגל" נהפכת ל„רצועת המוות" שלי.

ניסיון

אין שוטף גדול יותר ממפקד מתלקה או מפקד כיתה המציב בראש החוד חייל חסר-ניסיון. במשך כל נסיוני ב„חיל הנחתים", הכרתי רק שני אנשים המסוגלים, להערכתך, לשמש כמובילים. כל השאר שימשו רק כ„בשר תותחים" — מבלי שיהיו אשמים בכך. יש לבחור בחייל לתפקיד אבטחה קדומנית של הטור, לא משום שהוא זקוק לניסיון או משום שהוא חדש ביחידה — אלא רק אם קיבל אימון מתאים לתפקיד זה והוא יודע מה עליו לעשות שם, בחוד. רק בחירה מעין זו תתן ליחידה — וגם לחייל שבחוד — סיכוי-מה להינצל ולהצליח.

מרבית הפטרולים מתארגנים בתוך גדרותיו של מתחם ידידותי. שם צריך להתחיל תפקידו של המוביל — לא במרחק של

קילומטר או שניים מעבר לקוים שלנו, אלא מיד עם תחילת תנועתו של הפטרול. מיד לאחר שהיחידה-המוליכה חולפת על-פני עמדות-ההגנה החיצוניות של המתחם שלנו, נמצא המוביל באיזור המסוכן ביותר שבו עתיד הוא ללכת במשך כל הפטרול. אם יחידה כלשהי מתכוונת להישאר באיזור כלשהו, במשך פרק זמן ממושך, היא תניח בדרך כלל גדרות-תיל ותציב עמדות-מגן מסביב למתחם שלה. קטעים מסוימים בגדר נשארים פתוחים — או ניתנים לפתיחה — כדי לאפשר לפטרולים ולמארבים לצאת מן המתחם ולשוב בחזרה לתוכו. האויב יודע מתצפיותיו, כי אף שנתביי הפטרולים יכולים להשתנות תמיד, הרי שנקודות-הגיחה שלהם מן הגדר מועטות וקבועות. לכן ברור שאזורי הכניסה והיציאה עלולים להיות מלכודות-מוות. בחודש ספטמבר 1967, חנה הגדוד שלי ליד קוון-תיאן. אני עצמי לא נלכדתי במארב, אבל השתתפתי ביחידת-הפינוי שניקתה את השטח אחרי הקרב. פינוי שם יותר מארבעים גופות של חיילי הפלוגה שלנו שעלתה על מארב-אויב במרחק שלא עלה על 400 מטרים מגדר המתחם-הגדודי.

עירנות

אם המובילים זוכים לאימון מוקדם נאות, אין ליחידתם סיכוי רב ליפול לתוך מארב. באותו מקרה עגום, לא ידע מישהו מה הוא עושה, או שפשוט לא קיבל את האימון הדרוש. לדעתי, אין לכך כל הצדקה — פרט לעובדה ש„עמדת החוד" מעולם לא זכתה לתשומת-לב נאותה מצד המפקדים הבכירים. המוביל חייב לצפות ולהבחין בכל — כל דבר טבעי או מעשה ידי-אדם — בחזיתו ובאגפיו, מן הקרקע ועד השמים. אסור שפרט כלשהו יתחמק מעיניו הבולשות. שום דבר. אסור שנתבי התקדמותו יהיה בעל מתכונת קבועה. הוא חייב לעצור מפעם-לפעם, ברווחי-זמן לא קצובים. הוא חייב להתבונן ולהאזין. כאשר הוא עובר ליד שיח עבה או משוכה צפופה, כדאי לו, מפעם לפעם, לנעוץ לתוכם את הכידון שלו. קרוב-לודאי שהוא לא יצליח לדקור חייל-אויב המסתתר שם, אך לעומת זאת, הוא עשוי להפחיד חייל אויב אחר הצופה בו ממרחק-מה ולערער את בטחונו העצמי. המוביל חייב לזכור, כי האויב נמצא בשטח וממתין רק לו. לאויב היתה שהות להסוות עצמו היטב. שיח הוא רק שיח אבל, אולי, בכל זאת...

המוביל חייב לבחור בנתיב-צעידה שיוליך את היחידה דרך שטח חשוף, קטן ככל האפשר — אף שלעתים, אין להימנע מחציית שטחים פתוחים וחסרי כל מסתור. לאויב היה זמן רב כדי להתכונן. האויב מומחה להסוואה. האויב ממתין. האויב יבחר, במקרים רבים, דווקא במקום הסביר פחות מכל בשביל מארב, כיוון שהוא יודע, כי הנחתים יאבדו מזהירותם ומעיר-נותם באיזור שבו נדמה כי אין מקום למארב. פטרולים רבים נלכדו באמצע שדות-אורז. חיילי האויב רבצו בתוך המים והבוץ והשמידו את היחידות המתקדמות.

בעת שהמוביל עובר סוללת שדה-אורז, משוכת-שיחים או בגיין, הוא חייב תמיד לבדוק היטב מה מסתתר מאחוריהם, בשל סיבה פשוטה: אם הוא צועד במרחק ניכר לפני הטור, עלול מארב-האויב להניח לו לחלוף על פניו בשלום, כדי ללכוד את היחידה העיקרית. המוביל אינו חייב להרגיש עצמו (המשך בעמ' 48)